

Так, сучасний погляд на академічну філософію допомагає сформувати уявлення про філософські підходи до аналізу глобальних проблем історії та сучасності і способів їх розв'язання, а також прищепити вміння осмислювати ці проблеми, спираючись на спеціальні знаннями в галузях техніки, економіки, екології, політології, права, глобального моделювання. За словами В. Кременя, не претендуючи на вироблення якихось конкретних рецептів, інструкцій, на відміну від спеціальних наук, філософія генерує здатність «бачити» взагалі, допомагає системному узагальненню і понятійній реконструкції різноманітності соціальних подій. І зробити це можна в ході вивчення історії філософської думки. Так, ознайомлення з фаталістичною філософією стоїків та їхнім методом подолання негативних переживань через знаходження гранично конкретних термінів для опису ситуації та її можливих наслідків може стати основою для практики «декатастрофізації» мислення і, відповідно, звільнення когнітивного та емоційного ресурсу для пошуку альтернативних конструктивних рішень. Ще одним прикладом подолання зацикленості на гіпотетичних наслідках певних подій є августинівська концепція часу, згідно з якою минулого вже немає, а майбутнього ще немає, отже, немає і сенсу витрачати актуальні миттєвості на вибудовування катастрофічних сценаріїв. І таких ілюстрацій можна привести безліч: історико-філософська рефлексія тут дає можливість визначити різні варіанти шляхів розвитку, особливо в перехідні періоди суспільного буття, коли виникають гострі кризи, і стосується це не тільки близької перспективи, але і зачіпає віддалене майбутнє.

Це означає, що історичний досвід людства як основа для подолання катастрофічного мислення також не може залишатися поза увагою. Для вироблення адекватного ставлення до сучасних світових перетворень здобувачі мають знати та розуміти особливості виникнення і протікання катастроф у минулому. Для досягнення цього результату, а також для набуття вміння розробляти рекомендації щодо вирішення криз, сьогодні в рамках гуманітарної складової вищої освіти повинні вивчатися філософські та історичні підходи в розумінні закономірностей, причин виникнення і наслідків катастроф, наукові методи прогнозування майбутнього та їхні історичні джерела, загальносвітові тенденції загрози надзвичайних подій, наукові передумови для прогнозу розвитку драматичних ситуацій в світі і в Україні.

Інклюзивність у дизайні середовища

Віктор Северин, канд. мистецтвознавства, ст. викладач

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Надія Северин, канд. філос. наук, доцент, зав. каф. гуманітарних наук

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

В сучасному суспільстві особливої актуальності набуває проблема інклюзивності. Інклюзивність визначається як такий принцип організації життя

в суспільстві, який дає змогу кожній людині, незалежно від її зовнішності, походження, гендера, стану здоров'я, ментальних особливостей, брати участь у різних його аспектах – повсякденному житті, освіті, культурі, мистецтві тощо. Сьогодні вкрай важливо, щоб суспільство відповідало різним потребам людей, допомагало соціалізуватися особам з фізичними вадами та інвалідністю. Оскільки за даними Всесвітнього банку, обмеження здоров'я мають 15 % населення, 46 % людей старше 60 років живуть з інвалідністю, і їх кількість щороку збільшується на 3 % [1].

Проблематика організації публічного простору стала предметом досліджень західних авторів (І. Гоффман, Л. Лофланд, Р. Сеннет, Р. Ольденбург), російських (Є. Тиканова, А. Желніна, В. Вахштайн, Є. Лебедева, Є. Леонтєва, Є. Наберушкіна) та ін. В Україні ця тема знаходиться на периферії дослідницької уваги, хоча в останні 6-7 років воєнних дій на Донбасі помічається підвищення інтересу до проблеми інклюзивності та збільшення кількості дипломних магістерських робіт та дисертаційних досліджень за вказаною тематикою у Харківській державній академії дизайну і мистецтв. Сьогодні питання соціалізації й адаптації людей з певними вадами в суспільстві є актуальним для педагогів, психологів, архітекторів, дизайнерів, культурологів та філософів. Так, головною ідеєю філософської антропології завжди був зв'язок людини з навколишнім світом, а в сучасних умовах відношення до людей має бути більш толерантним, включати турботливе ставлення, спрямоване на створення комфортного соціокультурного середовища.

Відомо, що концепт «інклюзивний дизайн» виник у Британії у ХХ ст., його синонімами є «універсальний дизайн» (американський термін), або «дизайн для всіх» [2]. Причиною його виникнення стали наслідки двох світових війн та воєнних конфліктів. Розвиток науки та розширення її можливостей дали змогу забезпечити нормальний рівень життя людям з інвалідністю, отриманою в результаті воєнних дій. Проектування різних міських об'єктів стало враховувати потреби людей з обмеженими можливостями. Розглянемо найпростіший приклад – автоматичні двері, оснащені сенсорами. Вони розраховані як на звичайних відвідувачів, так і на тих, хто пересувається за допомогою коляски. Пандуси сьогодні мають всі будівлі: аптеки, банки, освітні заклади, державні установи тощо. Велика кількість пішохідних переходів облаштована технологією, яка передає звук напряму у вушні імпланти та слухові апарати. Мобільні телефони обладнані таким чином, що незрячі люди можуть користуватися голосовим помічником, щоб опублікувати запис у соціальних мережах. У великих містах, наприклад, у Сіднеї існують більш ніж дві тисячі тактильних панно, які допомагають орієнтуватися у місті людям з вадами зору. В Канаді при плануванні туристичних об'єктів враховують оптимальну ширину дверних прорізів, пішохідних переходів, параметри рамп,

ліфтів, паркувальних місць, туалетів, кімнат у готелі, пляжів тощо. Важливо, щоб кожен користувач був убезпечений від загроз здоров'ю, міг використовувати дизайн незалежно від положення тіла, його габаритів і своєї мобільності.

Значний внесок у розвиток інклюзивного дизайну зробив американський архітектор Рональд Мейс, автор терміну «універсальний дизайн», який сам рухався за допомогою коляски. Він розробив основні принципи універсального дизайну, які мають забезпечувати однакові умови для всіх користувачів, а саме:

- створення дизайну, простого, зручного і комфортного для всіх;
- створення безпечних умов для всіх користувачів;
- надання однакових інструментів усім користувачам – ідентичних, коли це можливо, або еквівалентних;
- низький рівень фізичних зусиль;
- мінімізація можливих загроз здоров'ю, несприятливих наслідків та випадкових ненавмисних дій;
- уникнення стигматизації та сегрегації [3].

Тож обов'язком дизайнерів є створення сучасного інклюзивного дизайну, щоб кожна людина мала змогу користуватися предметом чи сервісом нарівні з усіма іншими. Вони мають вирішувати надважливе завдання – створювати дизайн не для виняткових людей, а для мільйонів з різним походженням, різними мовами та різними здібностями, адже всі люди мають однакові права.

Література:

1. Город без барьеров. Национальный благотворительный фонд. Резолюция Круглого стола «Градостроительное проектирование. Проектирование комфортной и доступной среды жизнедеятельности человека, в том числе для мало мобильных групп населения». М., 10.07.2013. [Доступно] <http://f-bfc.ru/> (дата відвідування 26.10.2021).
2. Леонтьева Е. Г. Доступная среда и универсальный дизайн глазами инвалида. Базовый курс / Е. Г. Леонтьева. Екатеринбург: TATLIN, 2013.
3. Чистый С. В. Город без барьеров. Национальный благотворительный фонд. (на примере создания безбарьерной среды в дорожной инфраструктуре. <https://www.microsoft.com/en-us/diversity/inside-microsoft/cross-disability/hiring.aspx>1 (дата відвідування 26.10.2021).

Управлінські стратегії Н. Макіавеллі

*Володимир Ушно, здобувач освіти, Каразінська школа бізнеса
Науковий керівник – Ольга Проценко, д-р філософ. наук, професор
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

У своїй роботі Н. Макіавеллі розглядає, яким має бути государ, щоб вести народ до заснування нової держави, але його управлінські стратегії є актуальними і в сьогоденні. Одним з основних питань, яке порушував Н. Макіавеллі – це суперечка про те, що краще, щоб керівника боялися чи